Eesti Laevaomanike Liit
Eesti Merendusklaster

Teie 20.10.2026 ja 21.10.2026

Meie .11.2026 nr 1-1/15-896/4

Vastus pöördumistele seoses konsulaarseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 896 SE

Lugupeetud pöördujad

Täname Teid 20. ja 21. oktoobril 2026. a Riigikogu väliskomisjonile saadetud pöördumiste eest, milles väljendasite muret konsulaarseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus (896 SE) kavandatud konsulaarseaduse § 36 kehtetuks tunnistamise ja sellega seotud laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse muudatuste ning merendussektori kaasamise pärast.

Väliskomisjon arutas eelnõu juhtivkomisjonina Eesti Laevaomanike Liidu pöördumist 21. oktoobril 2026. a kell 11.15 toimunud erakorralisel istungil. Istungile olid kutsutud eelnõu algataja esindajatena Välisministeeriumi ametnikud, kes andsid komisjonile selgitusi kavandatud muudatuste ettevalmistamise, põhjenduste ja praktiliste tagajärgede kohta. Istungi protokolliga saate tutvuda siin.

Eesti Merendusklastri samasisuline pöördumine saabus väliskomisjonile pärast eelnõu lõpphääletust Riigikogu täiskogu istungil, mistõttu ei olnud komisjonil võimalik seda enne eelnõu vastuvõtmist eraldi arutada.

Kuna pöördumistes tõstatatud küsimused kattuvad, vastame mõlemale pöördumisele koos.

Konsulaarseaduse § 36 kehtetuks tunnistamine oli kavandatud juba konsulaarseaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuses, mille Välisministeerium edastas 25. mail 2025. a kõigile ministeeriumidele kooskõlastamiseks.[1] Väljatöötamiskavatsuses nähti ette loobuda §-s 36 sätestatud konsulaarteenuse „Toimingud Eesti laevaga“ osutamisest. Samuti märgiti väljatöötamiskavatsuse punktis 15, et kavandatud muudatuste elluviimiseks tuleb muuta muu hulgas laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seadust. Väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamisel ei esitanud ükski ministeerium märkusi ega vastuväiteid kavatsusele tunnistada KonS § 36 kehtetuks.

Laevade lipuõigusega seotud küsimused kuuluvad Kliimaministeeriumi valitsemisalasse ning Transpordiamet teostab selles valdkonnas talle seadusega antud pädevust. Välisministeeriumi selgituste kohaselt võttis Välisministeerium juba eelnõu väljatöötamise algusfaasis ühendust Transpordiametiga, et hinnata koostöös muudatuse vajalikkust ja sellega kaasneda võivaid

[1] Kättesaadav: https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/af9f15e5-0403-4969-b015-ee4f10802850.

riske. Transpordiamet ei esitanud vastuväiteid ettepanekule loobuda kõnealuse teenuse osutamisest välisesindustes ning toetas muudatusega edasiliikumist.

Eelnõu edastati kooskõlastamiseks kõigile ministeeriumidele 9. jaanuaril 2026.[2]
Eelnõu kooskõlastamisel ei esitanud ükski ministeerium märkusi ega vastuväiteid eelnõus ette nähtud KonS § 36 kehtetuks tunnistamise kohta.

Pärast eelnõu esimest lugemist selgus, et kuigi eelnõus oli kooskõlas väljatöötamiskavatsuses kavandatuga ette nähtud KonS § 36 kehtetuks tunnistamine, oli sellega seotud laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse muudatus ekslikult välja jäänud. Selle puuduse kõrvaldamiseks esitati enne eelnõu teist lugemist asjakohane muudatusettepanek. Tegemist ei olnud uue sisulise lahendusega, vaid KonS § 36 kehtetuks tunnistamisega kaasneva muudatusega, mille eesmärk oli tagada õigusaktide omavaheline kooskõla.

Välisministeeriumi eesmärk oli ajakohastada konsulaarteenuste osutamise korraldust, säilitades teenuste kvaliteedi ja tagades asutuste ülesannete otstarbeka jaotuse. KonS § 36 kehtetuks tunnistamise ettepanek lähtus muu hulgas teenuse vähesest kasutamisest, mis raskendas konsulaarametnikel ajutise liputunnistuse nõuetekohaseks väljastamiseks vajalike erialaste teadmiste ja praktiliste oskuste säilitamist. Samuti oli arvestatud võimalusega taotleda asjaomaseid dokumente elektrooniliste kanalite kaudu otse pädevalt asutuselt.

Välisministeerium kinnitas erakorralisel istungil, et ka edaspidi jätkatakse konsulaarabi andmist ning nende konsulaarteenuste osutamist, mis jäävad seaduse kohaselt Välisministeeriumi ja välisesinduste pädevusse. See hõlmab muu hulgas konsulaarabi haigestumise, õnnetusjuhtumi ja kinnipidamise korral ning põhjendatud juhtudel dokumentide edastamist. Konsulaarametnikul on KonS § 49 alusel õigus väljastada ametiabi korras ka Transpordiameti välja antud dokumente. Samuti säilib konsulaarametnikul KonS § 30 lõikes 1 sätestatud tingimustel õigus teha tõestamistoiminguid kinnitamise vormis, sealhulgas kinnitada allkirja õigsust ning digitaalallkirja kehtivust. Lisaks saab konsulaarametnik seaduses sätestatud tingimustel väljastada tõendeid talle teadaolevate asjaolude kohta. Need toimingud võivad aidata lahendada ka mereõigusega seotud erakorralisi olukordi.

Eelnõuga ei muudetud kaubandusliku meresõidu koodeksi § 66. Seega säilib võimalus anda konsulaarametnikule üle laeval viibiva isiku testament. Samuti säilib kapteni kohustus anda välisriigi sadamas, kus on Eesti konsulaarametnik, talle üle laeval toimunud surmajuhtumi kohta koostatud akt ja surnule kuulunud vara loetelu. Dokumentide edastamine on välisesinduse osutatav teenus ning konsulaarametniku pädevuses.

KonS § 36 kehtetuks tunnistamisega loobutakse selles sättes nimetatud toimingute tegemisest konsulaarteenusena. Muudatuse eesmärk oli vähendada toimingute vahendamist ning suunata taotlejad otse pädevate asutuste poole. Sellega tagatakse, et iga teenus on osutatud pädeva asutuse poolt ning vastab valdkonna sisulistele nõuetele. Seejuures säilib välisesinduste võimalus osutada oma pädevuse piires konsulaarabi, edastada dokumente ja täita ametiabi taotlusi.

Välisministeeriumi esindajad selgitasid erakorralisel istungil, et seadusemuudatusega lõpetatavatele konsulaarametniku toimingutele on olemas toimivad alternatiivid. Taotlusi ja dokumente saab Transpordiametile esitada digitaalselt ning Transpordiameti väljastatud liputunnistuse saab ametiabi korras isikule kätte anda välisesinduse kaudu. Seega teenuse saaja jaoks säilib võimalus saada vajalik teenus, kuid muutub selle osutamise korraldus.

[2] Kättesaadav: https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/11fd097b-d7dc-4b40-b026-b44c1bd1b966.

Edaspidi vastutab liputunnistuse väljastamise eest Transpordiamet, kellel on selle ülesande täitmiseks vajalikud valdkondlikud teadmised ja oskused, kuid isik võib dokumendi ametiabi korras endiselt kätte saada välisesinduse kaudu.

Täname Teid veel kord pöördumise ja esitatud seisukohtade eest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marko Mihkelson
esimees

Teadmiseks: Välisministeerium
Kliimaministeerium
Transpordiamet

631 6461 valis.ametnik@riigikogu.ee